

1986-05-05

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 7 RÅVEJAURE-SAGGAT-PEURAURE-KARATJ-PURKIJAURE-KABLA JOKKMOKKS KOMMUN

---

3 delområden

Karta: 26I NO, 26J NV
27H 27I

Läge:

Area: 225 000 ha
varav ha land
och ha vatten

Naturgeografisk region: 36 a och b. Lapplands högfjällregion.
52 a Norra Barrskogslappland med stora myrar.
32 c Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter.

Landskapsformer: se resp delområde.

Terrängformer: se resp delområde.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, lövskog, barrskog, urskog, myrar,
sjöar och vattendrag.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E B Z O G S L
Sekundära: K, R H

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

- A Fjällområdet är en nyckellokal för tolkningen av terrängformernas bildning (sluttningsprocesser och recenta deltan). Framstående exempel på fjällnära skogsälv.
- B Opåverkad skogsälv i anslutning till av modernt skogsbruk opåverkade områden.
- C Sårbara och hotade biotoper och arter.
- D Viltrik och botaniskt rikt område.
- E Storslaget fjälllandskap och vidsträckta sjumilaskogar.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bibehålls. Områdets urskog och fjällnära skog lämnas orörd. Skogsbruk bedrivs i övrigt med stor naturvårdshänsyn. Pärlälvens naturliga vattenregim bevaras.

1986-05-05

BD 7

Planering och säkerställande:

Västra delen av området ingår i Sarek-Mavas obrutna fjällområde. Pärälven, Tarraätno och Kamajokk är skyddade mot vattenkraftsutbyggnad enligt förslaget till naturresurslag. Reservatsförslag finns för Kvikkjokksdeltat, Kassavare och Pärälvens urskogsområde. Pärälvens urskog har fredats genom beslut av regeringen.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F1d och F7

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr K5, K24 och K27

Områdets huvuddrag:

Områdets geomorfologi och vegetation beskrivs närmare under respektive delområde.

Många av de förekommande djurarterna rör sig över mycket stora områden varför det är svårt att hänföra arterna till de olika delområdena.

Björn, järv och lo förekommer allmänt inom hela området. Järvstammen är förmodligen en av de starkaste i denna del av fjällkedjan. Fjällräv ses från Kvikkjokk och västerut men lyor påträffas enbart i den allra västligaste delen. Vid Pärälven, Kamajokk och Tarraätno förekommer utter. I övrigt är däggdjursfaunan representativ för såväl fjällområdet som barrskogsländet.

Fågelfaunan är artrik och en lång rad sällsynta, sårbara och hotade arter förekommer. Kungsörn, havsörn, jaktfalk och berguv häckar regelbundet. Andra noterbara arter är sångsvan, sädgås, salskrake, dubbelbeckasin och dvärgsparv.

Värdeomdöme:

Området utgör en ca 15 mil lång profil från Padjelantas högfjällsslätter genom djupa fjälldalar och opåverkade fjällurskogar, längs en helt orörd fjällskogsälv för att i öster avslutas vid Purkijaure i det norrländska barrskogsländet. En mångfald av geovetenskapliga formelement finns längs profilen. Särskilt formrik är Kvikkjokksfjällen med bl a flera av våra bäst utvecklade recenta deltan. Det glacialt präglade Tarrekaise uppvisar utmärkta exempel på sluttningsprocesser och former. Många sydväxtberg, deltaländer och kalkpåverkade områden gör området synnerligen botaniskt intressant. Här möts även många östliga och västliga floraelement.

Riksobjektet berör 3 olika faunaområden i värdeklass I.

1986-05-05

BD 7

Många faunistiskt värdefulla lokaler som Iarradalen, Tjuolta, Kablaområdet, Ånokdeltat, Njåtjosvage, Kvikkjokksdeltat, Peurauredeltat och delar av Pärälvens vattensystem omfattas av riksobjektet. De många nyckellokalerna tillsammans med den stora variationen av naturtyper gör området till ett av fjällregionens artrikaste områden.

Området utgör även ett synnerligen viktigt överlevnadsområde för en lång rad sällsynta, sårbara och hotade arter.

Anmärkingar: Värdekärnorna 62 och 63 omfattas av riksobjektet. Gränserna för riksobjektet har omarbetats.

Referenser:

Andersson, L, Rafstedt, T, von Sydow, U. 1985: Fjällens vegetation. Norrbottens län. Statens naturvårdsverk.

Statens naturvårdsverk 1981: Faunaområden i fjällregionen. SNV PM 1292.

Löfgren, R (red), 1984: Inventering av urskogsartade områden i fjällregionen. SNV PM 1511.

Carlsson, S, Lundblad, A-C, Viotti, A, 1978. Området Kvikkjokk-Pärälven, naturinventering. Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Rudberg och Sundborg 1975: Vattendragen i Norra Norrland, Geovetenskapliga naturvärden, Naturgeografiska inst. Uppsala Universitet, Fjällplaneringen SNV-86.

1986-05-05

DELOMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 7:1 RÅVEJAURE-TARREKAISE-KVIKKJOKK-KABLA, JOKKMOKKS KOMMUN

Karta: 27H

Läge:

Area:
varav
och

ha
ha land
ha vatten

Naturgeografisk region:

36 a och b Lapplands högfjällregion.

Landskapsformer: Fjäll.

Terrängformer: U-dalar, strukturmark, recenta deltan, svämkäglor, rasrännor, talus.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, björkskog, barrskog, sjöar och vattendrag

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E B Z O G S L H
Sekundära: K R

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A, C, D och E (se BD 7)

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bibehålls. Se även BD 7.

Planering och säkerställande:

(Se BD 7)

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F1d

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr K5 och K27

Områdets huvuddrag

Riksobjektet består av tre dalgångar, Tarradalen, Kamajokks dalsänka och Tjuoltavagge vilka omger Tarrekaisemassivet i öst, syd och väst. Till området räknas också trakten kring den stora fjällsjön Råvejaure 926 m ö h väster om Tarradalen. I Tarrakaise återfinns områdets högsta partier. Topparna når här över 1 800 m och reser sig brant upp från dalarna. Hela området är präglad av de intensiva sluttnings- och flodprocesserna vilka resulterat i sönderstyckade bergväggar och djupt nedskurna bäckraviner.

Området är ur vegetationssynpunkt mycket mångformigt och uppvisar en mängd intressanta botaniska lokaler. Särskilt kännetecknande för hela området är

1986-05-05

BD 7:1

de frodiga barrskogs-, björkskogs- och videklädda dalgångarna med ett ovanligt stort högorrtsinslag. Högorrtsängarna sträcker sig även relativt högt upp längs fjällsidorna innan de övergår i alpina lågörtängar och ris-hedar. Den centrala delen av området Tarrekaisemassivet är ett högaltipint område med omfattande block och rasmarker samt snölegor.

Av de tre dalarna är Tarradalen den längsta (4-5 mil) och djupast nedskuren. Den sträcker sig från kalvfjället vid Tarraluoppal till barrskogsregionen vid Kvikkjokk. Dalbottens höjd över havet ligger mellan drygt 300-500 m. Nivåskillnaden upp till Tarrekaise är som mest 1 200 m. Dalens vattendrag Tarrajåkkå har slamfattigt vatten och passerar både vattenfall, kanjons och jättegrytfält längs sitt lopp. Kamajokks dalsänka är bredare och mindre distinkt än Tarradalen medan Tjuoltavagge är smal i de inre delarna. Både Tjuoltavagge och mellersta Tarradalen präglas av fjällbjörkskog som är mycket frodig över stora ytor. Barrskog med tall som dominerande trädslag växer i nedre Tarradalen och Kamajokks dalsänka.

Tarradalen utgör en av fjällvärldens botaniskt rikaste dalgångar med såväl sydväxtbranter och extremt frodiga ängsbjörkskogar samt högorrtsängar. Särskilt efter sidojokkarna påträffas den karaktäristiska högorrtsvegetationen samt ett flertal saxifraga arter. Ravinerna och rasbranterna vid Njunjes hyser många sällsynta floraelement och är en av de rikaste lokalerna för fjällbrud i dalen.

Tarrakaisemassivet har ett karaktäristiskt utseende med landets häst utbildade rasrännor. Områdets fauna är rik, i synnerhet dalgångarnas fågel-liv. Flera hotade arter förekommer regelbundet t ex kungsörn, jaktfalk och järv. Sjöarna Tarraure och Tarraluopal är värdefulla andfågellokaler.

Kvikkjokksdeltat i dalmynningen är mycket värdefullt från både botanisk och geomorfologisk synpunkt. Vegetationen där är starkt kulturpåverkad av bl a slåtter. Deltat tillväxer fortfarande främst beroende på tillflödet av Kamajokks slamrika glaciärvatten. Vid Änok uppströms längs Kamajokk finns ett annat stort delta som dock upphört att växa eftersom sjöbäckenet är helt igenfyllt. Änokdeltat är även en värdefull viltlokal.

Kablafjället är välkänt för sin ovanligt stora viltrikedom. Bl a torde björnstammen i området vara en av landets tätaste.

Kassavareområdet anses vara en mycket god björnbiotop bl a tack vare de många bäckarna och surdrågen med frodigt högvuxen högorrtsvegetation. Rasbranter hyser även en lång rad sällsynta och värmekrävande växtarter.

Råvejaureområdet domineras av artrika ängar och gräshedar i ett topografiskt småbrutet område. De talrika sjöarna har extrema miljöbetingelser och är därför ofta fisklösa och med intressanta evertebratpopulationer.

1986-05-05

BD 7:1

Värdeomdöme:

Kvikkjokksområdet tillhör de "klassiska" fjällområdena i landet. Inom riksobjektet finns flera av våra bäst utvecklade recenta deltan. Det glacialt präglade Tarrakaise lämnar utmärkta exempel på sluttningsprocesser och sluttningsformer. Se även områdets huvuddrag samt BD 7.

Anmärkningar:

I stort hela riksobjektet är ett klass I område i geomorfologiska fjällkarteringen samt utpekad som värdekärna i fjällutredningen.

Referenser:

Ulfstedt, A-C, 1980: Geomorfologiska kartbladet 27H Kvikkjokk. SNV PM 1254.

Fjällplaneringen, SNV, 1986.

Dahlskog, S, 1964: Kvikkjokks delta
"- " 1967: Flora och vegetation

Se även BD 7.

1986-05-05

DELOMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 7:2 PEURAURE-PÄRLÄLVENS URSKOGSOMRÅDE, JOKKMOKKS KOMMUN

Karta: 27H, 27I, 26I NV

Läge:

Area:
varav
och

ha
ha land
ha vatten

Naturgeografisk region:

52 a Norra barrskogslappland med stora myrar.

Landskapsformer: Fjäll, förfjällområde, älvdal.

Terrängformer: Flyggberg, delta, talus.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, lövskog, barrblandskog, urskog, myrar, sjöar och vattendrag.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E Z O B S
Sekundära: L G K R

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A B C D E (Se BD 7)

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bibehålls. Pärlälvens naturliga vattenregim bevaras. Se även BD 7

Planering och säkerställande: (Se BD 7)

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F1d

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr K 5

Områdets huvuddrag:

Området sträcker sig längs Pärlälvens sjöutfyllda dalgång från ett östligt lågfjällsområde ca 45 km västerut in mot högfjällmassiven vid Kvikkjokk. Det utgörs stormorfologiskt av lågfjäll, bergslandskap, hög- och lågslätter, fjälldalgångar samt en stor del av Pärlälvens oreglerade vattensystem. Det innehåller en rad av fjällregionens vanliga natur och terrängtyper - sjöar, vattendrag, forsmiljöer, deltaland, fjällbjörkskog m m samt vidsträckta barrskogar. Området omsluts av kalvfjäll eller fjällbjörkdominerade områden utom i norr där det gränsar mot vatten och "vanlig" skogsmark.

1986-05-05

BD 7:2

Fjällurskogsobjektet Pärlälven utgör merparten av delområdet. Ungefär två tredjedelar av området är täckt av barrskog. Skogen uppvisar en såväl stor- som småskalig variation vad gäller trädslag, skogstyper, successioner, bestockning, luckighet, brandpåverkan etc. Ett genomgående drag är att tallen ofta dominerar i de lägre delarna medan granen står ensam eller med björkinblandning i höjdlägena.

Områdets orördhet har bidragit till att området hyser några av vårt lands hotade och mest skyddsvärda djur- och fågelarter. Björn är allmänt förekommande och utter påträffas vid strömmande vatten. Både havs- och kungsörn har häckningsplatser i området. I övrigt omfattar faunan de arter som hör fjällområdet till och arter som är knutna till barrskogsländet.

Den markerade gradienten i näringstillgång från öster till väster medför att området uppvisar en rik provkarta på fjällbarrskogens olika vegetationstyper. Vegetationen domineras av torra till friska ristyper men även rika örttyper med högrötsvegetation förekommer.

Området utgör även ett tydligt exempel på vegetation i övergångszonen mellan östliga och västliga floraelement.

Vid Peuraures sydsida påträffas lappranunkel, jordranunkel och källdunört samt på Skieltavares nordsluttning, svart trolldruva. Myren öster om Peuraure gård är av rikkärrtyp med bl a ängsnycklar och lappstarr. Den senare även i "en liten bäck inne i viken öster om gårdarna".

Farforita är ett välkänt sydberg med en rik sydväxtflora. Gaffelbräken når här sin svenska nordgräns och gråfibbla har här sin enda lokal i Lule lappmark. Strandområdena runt Karatj har även en märklig artsammansättning.

Peurauredeltat är även ur floristisk synpunkt av intresse. I deltat är kanalernas stränder bevuxna med ängsbjörkskog med vist inslag av sälg (*Salix caprea*) och rönn. Framför allt på de högre ryggarna vid huvudfåran uppträder en frodig högrötsvegetation med rödblåra, smörbollor, stormhatt, midsommarblomster och brudborste.

Stora områden domineras av sjöfräken, norrlandsstarr och flaskstarr. På djupare vatten växer även sköldbladsmöja och hårbladsmöja.

Peuraures stränder uppvisar en bred inundatzon betingad av stor amplitud i vattenståndsväxlingar.

Värdeomdöme:

Delområdets storlek vad gäller natur, terräng och skogstyper, dess intakta hydrologi och obrutna i stort sett orörda skogsmiljö gör det till ett av de mest värdefulla urskogsområdena i Sverige. Området har också ett högt

1986-05-05

BD 7:2

värde från faunasynpunkt med flera hotade arter. Av särskilt högt botaniskt värde är det klassiska sydväxtberget Farforita och Peurauredeltat.

Anmärkningar:

Området innefattar värdekärna 62 i fjällutredningen. Gränserna för riksobjektet är omarbetade dels för att innefatta värdekärnan samt dels för att få en mer naturlig avgränsning.

Referenser:

Se BD 7.

1986-05-05

DELOMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÄRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 7:3 PÄRLÄLVEN-PURKIJÄUR, JOKKMOKKS KOMMUN

Karta: 27I, 26I NO, 26J NV

Läge:

Area:
varav
och

ha
ha land
ha vatten

Naturgeografisk region:

32 c Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter.

Landskapsformer: Älvdal.

Terrängformer: Vattenfall.

Vegetationstyper: Lövskog, barrskog, myrar, sjöar och vattendrag.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: E Z O L G
Sekundära: B S K

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A, B, C, D (Se BD 7)

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Pärlälvens naturliga vattenregim bibehålls. Skogsbruk bedrivs med en långtgående naturvårdshänsyn.

Planering och säkerställande: (Se BD 7)

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F1d

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr K24

Områdets huvuddrag:

Ur Stormorfologisk synpunkt kan Pärlälven uppdelas i sträckan Peuraure-Karatj och sträckan nedströms Karatj.

Älvens omgivning har inom förra sträckan i huvudsak karaktär av förfjällterräng och lågfjäll men med avbrott för mycket flack terräng. Synintrycket vid Karatj domineras av spridda lågfjäll, delvis med brantare och ruggigare sidor än inom fjällbergarternas område och ibland med markanta glaciala plockningsbranter som på Farfortia. Terrängen kring östra delen av Karatj är ytterst flack och sjön uppfylls av en låg skärgård av moränöar och moränholmar.

1986-05-05

BD 7:3

Nedströms Karatj är terrängen flack restbergsslätt med få enstaka berg, någon gång med tillskärpningar av flyggkaraktär som vid Luvos och Piertinjaure. Moräntäcket präglar i den flacka terrängen ofta topografins medelstora och små former. Nedströms Luvos bestäms älvloppet flerstädes av moräntäcket och grenar upp sig i armar kring moränpartierna. Berg i dagen finns endast i Pärlafallet. Recenta processer märks i en stor talusbrant på Farforita och i Peuraures delta.

Pärlälven är till större delen omgiven av vidsträckta skogsområden. Tall och gran dominerar med inslag av björk. På några sträckor finns rena björkskogar. Innanför älvstränderna finns rikt med myrpartier. Skogarna är torra till friska med övervikt för de friska. Ristyper är vanligast, men örtristyp förekommer i synnerhet nära älven. På några ställen finns rena örttyper. Myrarna har oftast karaktär av fattigkärr och är av typ sträng-blandmyr, där strängarna visar varierande näringsrikedom medan flarkarna oftast är fattiga.

Pärlälvens stränder är mestadels zonerade på två olika sätt. Där morän, som ofta är blockig, bildar strand finns skogen helt nära vattnet. Endast en smal remsa med vide och örter skiljer skogen från vattnet. Typiska örter är: ormröt, smörboll, slätterblomma, midsommarblomster, tätört och gullris. Denna typ är vanlig längs forssträckorna, där blockmarken vid vattnet ofta är bred. Där älven flyter långsammare finns det för det mesta mer finmaterial kvar i moränen. Detta ger sig tillkänna i en rikare vegetation. Här är strandzonen ofta bredare med en 5-100 meter bred zon av vide med öfter närmast vattnet. Förutom de ovan nämnda märks kärrspira, Kung Karls spira, vänderot och brudborste. Vid vattenbrynet växer fräken, starr, kabbeleka och vattenklöver. Den nedre delen av Pärlälven har vanligen skogklädda moränstränder med den ovan nämnda floran. Keutatjbäckens nedre meandrande lopp präglas av myrmark. Här växer videt högt tillsammans med lågvuxen björk.

Vid Pärulan finns sel med stora lugnvattenytter av vilka en del är bevuxna med ryggar av fräken och starr. Här finns också öppna marker som tidigare nyttjats som slättermark. Förklaringen till detta är att här finns finare sediment på moränen. Kullarna öster om Pärulan har torr/skarp ristyp med tall beroende på att materialet i kullarna har så ringa vattenhållande förmåga.

Vid Partafallet har den västra stranden frodig vegetation, särskilt ovan forssträckan. Härifrån kan nämnas smörboll, daggekåpa, kanelros, midsommarblomster och strätta. Några hundra meter uppströms Partafallet påträffades lappranunkel.

Vid Kunjekkuoika finns en ö med björkskog av frisk örttyp där bl a noteras Tiljekonvalj (*Convallaria majalis*), vilken inte setts någon annanstans utmed Pärlälven.

1986-05-05

BD 7:3

Pärlälvens dalgång är inte särskilt märkvärdig botaniskt. Sina kvaliteter har den främst genom att vara relativt opåverkad av mänsklig verksamhet. Ofta uppfattar man älvens område som mycket naturskönt. Av de arter som här växer nära sin östgräns kan nämnas taigastarr, fjällstarr, fjällviol och lappspira.

För områdets fauna se BD 7. Av särskilt intresse är dock flodpärlmusslan som förekommer i relativt stora mängder vid Pärlälven. Den kräver kalkfattigt strömmande vatten av viss temperatur och helt fritt från föroreningar. I Pärlälven finns även en fast stam av utter.

Purkijaure

Tvärs över sjön i nordväst-sydostlig riktning löper en rullstensås, bland annat formande den vackra Gladviksudden och Tallholmen. Den senare avslutas mot söder av en välutbildad krumudde.

Skogen runt Purkijaure utgörs övervägande av torra - friska ristyper. Närmare vattnet avlöses denna oftast av ett videbälte, vanligen med ripvide, lappvide och grönvide. Därefter följer fram till vattenbrynet ett område som är påverkat av sjövattnet. Denna inundat-zon, som sträcker sig upp till högvattengränsen, hyser ofta en speciell flora. Här växer ofta arter som i övrigt saknas i området. Exempelvis kan låglandsarter växa sida vid sida med alpina arter.

Sjön kantas av steniga och blockiga moränstränder, ofta med en remsa av finare material i de lägre delarna. Vasstarr har här sin västligaste lokal i Lule Lappmark (Hultén 1971). Sjöfräken växer ofta i vattenbrynet. I Purkijaure har fyrting (*Crassula aquatica*) sin enda lokal i Lappland. Vattenvegetationen domineras i övrigt av sköldbladsmöja.

Appokälven har som tidigare nämnts ett delta i Purkijaure. Utanför detta finns en låg, långsträckt ö, Stor-Karin. De lägsta partierna på Stor-Karin och fastlandet innanför domineras av starr och vide. Här och var växer trådtåg och knappsäv.

Sydöstra Purkijaure är mycket grund. Detta gäller också området innanför Stor-Karin. Vattenvegetationen är här omfattande med bl a gräddnate, ålnate samt svalting (*Alisma plantago-aquatica*). Den senare har i Purkijaure sin västligaste lokal i Lule Lappmark och en av de nordligaste i Sverige.

Den rika vattenvegetationen utgör grunden för deltats och sydöstra Purkijaures viktiga betydelse som sträckfågellokal.

1986-05-05

BD 7:3

Värdeomdöme:

Pärlälven inklusive Karatj och Peuraure är det enda ej reglerade större vattensystemet i Luleå Lappmarks barrskogsregion. Faunan i området är rik med flera hotade arter. Direkt knutna till älven är bl a flodpärlmussla som här uppvisar en av de största förekomsterna i landet samt utter som i Pärlälven har en av få kvarvarande övervintringsplatser i Jokkmokks kommun. Purkijaures vattenvegetation är av stort botaniskt intresse.

Referenser:

Se BD 7.